

φτιάχνω

φτιάχνω κ. φκιάχνω κ. φτιάνω κ. φκιάνω, ρ. [<μσν. εὐθειάζω (= διορθώνω)], φτιάχνω. **1.** κατασκευάζω: «αυτό το εργοστάσιο φτιάχνει ηλεκτρικές κουζίνες». (Λαϊκό τραγούδι: *εκεί ήτανε ο Αχιλλεύς το πρώτο κουτσαβάκι, εκεί το μούτρο ο Οδυσσεύς που 'φτιαξε τ' αλογάκι, τσουντάρισε κι ο Δούρειος και πήραμε τη μάχη*). **2.** δημιουργώ: «ποιος έφτιαξε αυτόν τον πίνακα;». **3.** τακτοποιώ: «κάθε πρωί, μόλις ξυπνώ, φτιάχνω το κρεβάτι μου». **4.** καταγίνομαι, ασχολούμαι με κάτι: «όταν μένει στο σπίτι, όλο και κάτι φτιάχνει, για να περνάει η ώρα του». **5.** ετοιμάζω κάτι: «μόλις ήρθε ο φίλος του, τον έβαλε να καθίσει στο μπαλκόνι κι αυτός μπήκε στην κουζίνα να φτιάξει ένα ουζάκι || η μητέρα φτιάχνει το τραπέζι για να φάμε». **6.** παρασκευάζω κάτι: «έφτιαξε μια σπανακόπιτα η μάνα μου, που είναι να γλείφεις και τα δάχτυλά σου!». **7.** διορθώνω, επιδιορθώνω, επισκευάζω: «κάλεσα έναν υδραυλικό για να φτιάξει τη βρύση που στάζει». (Ακολουθούν 25 φρ.).

- δεν μπορείς να φτιάξεις μετάξι από δέρμα γουρουνιού, βλ. λ. [γουρούνι](#).

- θα σε φτιάξω! απειλή για τιμωρία, ιδίως με ξυλοδαρμό: «αν σε πιάσω στα χέρια μου, θα σε φτιάξω!». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το εγώ.

- μάστορας είναι και της κατσίκας ο κώλος που φτιάχνει τα κομπολόγια, βλ. λ. [μάστορας](#).

- με φτιάχνει (κάποιος ή κάτι), με κάνει να νιώθω καλύτερα, πιο όμορφα, πιο ευχάριστα, μου προκαλεί ευθυμία: «όταν είμαι πεσμένος, μόνο ο τάδε με φτιάχνει, γιατί είναι πολύ ευχάριστος άνθρωπος || όταν ακούω το τάδε τραγούδι, με φτιάχνει, γιατί έχει ωραίο ρυθμό».

- μου την έφτιαξε, με ξεγέλασε, με εξαπάτησε, με κορόιδεψε: «μου την έφτιαξε χωρίς να πάρω μυρουδιά, και μου 'φαγε ένα σωρό λεφτά».

- μου την έφτιαξε τη δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).

- μου φτιάχνει το κέφι, βλ. λ. [κέφι](#).

- ξέρει η μάνα μας να φτιάσει πίτα, μα σαν έχει αλεύρι, βλ. λ. [μάνα](#).

- ξύνω κοιλιές και φτιάχνω φανάρια, βλ. λ. [κοιλιά](#).

- τα φτιάχνω, **α.** (και για τα δυο φύλα) συνάπτω ερωτικό δεσμό, ερωτική σχέση: «αυτή η γυναίκα μ' αρέσει πολύ και θέλω να τα φτιάξω μαζί της || την πολιορκούσα καιρό, ώσπου στο τέλος τα φτιάξαμε». (Λαϊκό τραγούδι: *μου 'κανες ζημιά μεγάλη κι όμως δεν τα φτιάχνω μ' άλλη*). **β.** συμφιλιώνομαι με κάποιον με τον οποίο ήμουν μαλωμένος, μονοιάζω: «μόλις τον συναντήσω, θα τα φτιάξω μαζί του, γιατί είναι μεγάλη ηλιθιότητα να 'μαστε μαλωμένοι».

- της την έφτιαξα τη δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).

- τι φτιάχνεις; ή τι φτιάχνουμε; πώς είσαι, πώς πας, πώς τα περνάς. Ο πλ. και όταν το άτομο απευθύνεται μόνο σε ένα άτομο· βλ. και φρ. *τι κάνεις; λ. κάνω*.

- το θηλυκό πουλί φτιάχνει τη φωλιά, βλ. λ. [πουλί](#).

- τον έφτιαξα, **α.** τον βοήθησα να πετύχει στη ζωή του: «τώρα που έγινε μεγάλος και τρανός, κάνει πως δε μας ξέρει και ξεχνάει πως εγώ τον έφτιαξα». **β.** τον επανέφερα στο σωστό δρόμο: «ήταν μεγάλος αλήτης, αλλά αυτή η γυναίκα τον έφτιαξε». (Λαϊκό τραγούδι: *μη θέλεις να με φτιάξεις, γιατί 'ναι πια αργά, κάποια βαριά κατάρα όλο με κυνηγά*). **γ.** τον μέθυσα από ποτό ή από ναρκωτικό: «τον κέρασα δυο τρία ποτηράκια και τον έφτιαξα || τον έφτιαξα μ' ένα τσιγαράκι». **δ.** τον έντυσα με καινούρια ρούχα, τον καλλώπισα: «επειδή δεν είχε ρούχα της προκοπής, τον πήγα στα μαγαζιά και τον έφτιαξα». **ε.** τον τιμώρησα, ιδίως με ξυλοδαρμό: «μόλις ο γιος μου γύρισε στο σπίτι, τον έφτιαξα για τις βλακειές που έκανε».

- του 'φτιαξα τη δουλειά ή του την έφτιαξα τη δουλειά, βλ. λ. [δουλειά](#).
- του φτιάχνω τη δουλειά, βλ. δουλειά.
- του φτιάχνω το κέφι, βλ. λ. [κέφι](#).
- τους τα 'φτιαξα, **α.** (για ζευγάρια) βρήκα τον τρόπο, μεσολάβησα, βοήθησα, ώστε να συνάψουν ερωτικό δεσμό, ερωτική σχέση: «επειδή ήξερα πως αγαπούσε ο ένας τον άλλον, αλλά δίσταζαν να το εξομολογηθούν, τους τα 'φτιαξα και τώρα ζούνε ευτυχισμένοι». **β.** βρήκα τρόπο να τους κάνω να μονοιάσουν, μεσολάβησα, για να μονοιάσουν: «ήταν ανόητο να χαλάσουν το σπίτι τους για μια βλακεία, γι' αυτό τους τα 'φτιαξα πάλι».
- φτιάχνει αγγέλους, βλ. λ. άγγελος.
- φτιάχνω επιδερμίδα, βλ. λ. επιδερμίδα.
- φτιάχνω κεφάλι, βλ. λ. κεφάλι.
- φτιάχνω κέφι, βλ. λ. [κέφι](#).
- φτιάχνω όνομα, βλ. λ. όνομα.
- φτιάχνω σπίτι, βλ. λ. σπίτι.
- φτιάχνω τη σπανακόπιτα, βλ. λ. [σπανακόπιτα](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας